

rino eiusmodi lobum fuisse incognitum, uti sanè fuit, quòd illi hominum cadauera, non autem cum Galeno simiarum ac canum aggredierentur. in quibus praesenti lobo nihil est manifestum, uti sanè hominem secanti liquidissime etiam constat illum deesse, tum quòd id sensus indicet, tum quòd uena septum permeans cordis penetret^o inuolucrum, neque aliquod prorsus est interuallum ductus cauae inter septum & inuolucrum, quale in canibus maximum uisitur, unde etiam in illo interuallo uena caua hoc quinto lobo tanquam à manu quapiam suffulcitur debuit. Pulmo externa superficie laevis undique est, & ueluti humore lento madidus. attamen in plerisque hominibus non infrequenter haec superficies aspera earum membranarum modò conspicitur, quae inuicem connascuntur, quandoquidem in illis iam dextra pulmonis pars, iam sinistra, iam utraque etiam pertinacissime thoracis lateribus fibrosarum nexuum interuentu colligatur, adeò ut id hominibus quodammodo peculiare esse uideatur, ut & fuscus quidam, non autem candente rubore rubeus color, & quaedam instar nubium oblineatio, ac in colore inaequalitas, in hominum pulmonibus conspiciuntur: non quidem in laqueo suffocatis solum, aut aliquandiu mortuis, uerùm & in illis quibus adhuc uiuentibus cor execatur: quamuis tamen sensim mortuis pulmones intensius nigricent, concidantque. In alijs autem animalibus nisi perquam raro, pulmo nulli thoracis parti uel minima fibra haeret, neque thoraci aliter quam uasorum interuentu committitur. Aspera enim arteria dorso colligata, & in pulmonem profecta, eum dorso alligat: uena autem arterialis, & arteria uenalis similiter illum cordi connectunt, illaque duntaxat pulmonis uincula, nexu ue censenda ueniunt. Nisi etiam tenues pulmonis^o neruos, & tunicam uasa inuoluentem, quae à membranis thoracem intersepiuntibus, aut illa quae costas succingit exoritur, ac nexum quoque ad colligationem conducere arbitreris. Vti in hominibus pulmo ualidissime thoracis lateribus subinde, ueluti diximus, alligatur, quod etiam in uulneribus egregie expendendum uenit. Thorax enim saepe perforatur, & interim in laeso latere pulmo non concidit: quòd pulmo à uulneris lateribus non liberatus, aërem qui thoracis cauitatem oppleret, atque occasio esset quo minus pulmo uacui beneficio cum thorace dilataretur, haudquaquam ingredi sinit. Vt taceam, eiusmodi connexus opera pulmonem thoracis motibus quodammodo sequaciorem effici. Caeterum uniuersa pulmonis substantia nihil aliud est, quam caro mollis, fungosa, rara, leuis, aërea, ac uelut ex spumoso sanguine spuma^o uel sanguinea concreta, multisque uasorum germinibus oppleta. Vasa sunt tria, ac primū quidem est aspera arteria, quam iuxta quartae thoracis uertebræ corpus in duos truncos diduci diximus, quorum dexter in dextram pulmonis partem, ut sinister in sinistram exporrigitur, & primū in duos ramos sectus, ac his rursus in plures, hisque rursus in alios diuisis, multiplici sobole pulmonem intertextit. Secundum uas uenalis est arteria, tertium autem uena arterialis, quarum in tertio libro cum reliquis uenis ac arterijs necessarîo meminimus. Adeò ut de illis hic nihil planè amplius donec ad cordis constructionem deuenimus, repetendum sit. Haec uasa similiter ac aspera arteria in pulmonem digeruntur ea serie, ut arterialis uenae rami, asperae arteriae propaginum posteriori sedi attendantur, uenalis uero arteriae soboles anteriori. Atque haec uasorum digestio undecunque ad externam usque pulmonum superficiem adamussim seruat, non situ modò semper sibi similis, uerùm & magnitudine etiam. Vt enim multo maior est arteriae asperae truncus pulmonis inferius, uenae arterialis & uenalis arteriae primis in pulmonem implantationibus, ita quoque uniuerso per pulmonem progressu ramorumque serie, soboles asperae arteriae ampliores, patientioresque uenarum & arteriarum furculi existunt. Huic in numero uasorum implexui, ea quam diximus pulmonis caro intertextitur, atque omnes uasorum amplectens furculos pulmonem efformat, quemadmodum iecoris substantia iecur ipsum cum frequenti uenarum sobole iecur constituit. Vniuersum uero pulmonis corpus non aliter ac iecoris, tenui quadam membranaeque obducitur tunica, principium ab illis uasorum inuolucris ducens, quae asperae arteriae ac alijs duobus pulmonis uasis ab intersepiuntibus thoracem membranis, seu ea quae costas succingit, offeruntur. Quum primū enim haec uasa in pulmonis ducuntur substantiam, ea tunica à proprijs uasorum tunicis abscedens, in pulmonis tegmentum degenerat: cui^o neruuli à sexti paris neruis recurrentes neruos constituentibus, & postmodum in uentriculi superius orificium diffusis communicantur. Nulla autem, aut perquam graciles in pulmonis substantiam sensu non admodum indigentem disseminantur. Pulmo enim in hoc potissimum factus est, ut aërem cordi (quo potissimum ad naturalis caloris non qualitatem solum, sed sanè & substantiam indiguit) praepraret, ac demum cor uiscus aliquod sibi appositum habere, ex quo aërem suis functionibus aptum semper allicere posset: & ne quemuis statim nos ambientem aerem, eundemque aliter non immutatum assumere cogreretur, praecipue quum natura non solum cordis occasione quamplurima animalia respirare uoluerit,

rit, uerùm & uocis ad commodam animalis uitam necesse inter expirandum redditur, uocis optima euadit materiam summus rerum Opifex machinatus est, ut ex nostro asus reddamus, aliter quam cor ex nostra uoluntate neutroque latius dum thoracis musculos tradere mus commodum est, qui instar promptuarij cuiusdam in duos asperum ingenita suae carni facultate praeprans, ut deinde rae propaginibus sibi illum allicere queat, ac dein rursus expirationem reddatur. Quis itaque asperae arteriae sit usus, quae uenalis arteriae usus nulli incognitus est, quum is pulmonis substantia in asperae arteriae ramis confectum eundem in sinistram ipsius uentriculum attrahat. Arteriae, ut pulmonis aptum suae substantiae alimentum ex dexterae, aereum, spumofumque esse oportuit, si modò ulla mandandum debebat esse proportio, atque ipse etiam pulmo sequaxque esse posset. Ad quam functionem etiam uenalis illi sanguinem suo nutrimento aptissimum deriuat, quum propter continuum motum, tum propter caloris co sumque cordis motum adipiscitur, plurimo praeteris rem pulmonis tunica ipsius substantiae quae aeris altera plexus firmat, impletque, inuolucrum uice sit, omnibus perfectum tenuem mollemque ut cum pulmone promptè concideret, nem ambigere decet.

DE CORDIS IN

Caput VIII.

PRÆSENS inuolucrum membranis thoracis nullaque ex parte dissectum tertia ostenditur figura, a apertum spectatur in quarta figura ad A, B, B. Rursus in libro figura ad B.

MEMBRANAM uniuersum cor cum arcu^o cuiusdam aut thecae inuoluentem, ac ab illa quae costas succingit, exiguunt deinde & tunica ab ipsa membrana profecta, cordis inuolucrum principium cor & ubi inuolucrum ipsius committitur spacio, eiusmodi dignum interuallum inter cordis basim & inuolucrum ad illud inuolucrum cordis basim, quam mucronem aut latera illud pendendum erat, quum inuolucrum originem à cordis basim inuolucrum potissimum basis necessarîo obtinuit